

Til: MN- fakultetsstyret

Sakstype: Orienteringssak
Saksnr.: 6/21
Møtedato: 22.mars 2021
Notatdato: 9. mars 2021
Saksbehandler: Cecil Tidemand Grosch

Sakstittel: Helse, Miljø og Sikkerhet/ Kjemikalieprosjektet

Fra 2021 vil HMS være et fast punkt på styremøtene. På dette møtet vil vi presentere et prosjekt for bedre kjemikaliestyling på fakultetet.

Bakgrunn:

UiOs sentrale enhet for HMS har oppfordret til fakultetet til å gi arbeidet med kjemikaliestyling større oppmerksomhet. Dette er i tråd med fakultetets egne prioriteringer.

MN fakultetet har mange enheter (7) som behandler kjemikalier. Det er stor variasjon mellom enhetene i antall og alder på databladene registrert i databasen ECO-online og dermed også kvaliteten i arkivet. I tillegg varierer det i hvilken grad enhetene holder sitt lokale stoffkartoteket oppdatert.

Instituttene har gjort et stort arbeid med å oppdatere sine databaser over kjemikalier. Imidlertid er det fortsatt mange datablad i databasen som er eldre enn 2012, står som «utgått» eller har gammel merking. For en automatisk oppdatering av opplysningene i databladene abonnerer nå UiO på ECO Plus

De viktigste problemstillingene:

MN fakultetet har besluttet å etablere et prosjekt for å sikre at nødvendig ryddig skjer i databasene og på laboratoriene. Etter opprydding vil oppdatering inngå som en naturlig del av driften ved enhetene. Det er etablert 2 målindikatorer: Antall og alder for datablad som er registrert i databasen ECO-online.

Det legges opp til et arbeid i flere trinn. Først må det ryddes i kjemikalier med gammel merking og/eller med datablad som er utgått. Deretter overføres databladene til versjon ECO Plus. På sikt er ambisjonen at alle datablad skal være yngre enn 2015.

Vedlegg: Prosjektbeskrivelse

PROSJEKTBESKRIVELSE

MN fakultetets kjemikalieprosjektet 2021

Bakgrunn

Kjemikaliestyings-prosjektet igangsettes ved MN fak som følge av:

- Påtrykk fra sentralt HMSB gjennom kjemikaliestyings-prosjektet, se vedlagte notat
- Krav i lov- og forskrift samt interne krav i policyer og prosedyrer i UiOs [HMS-system](#) og i henhold til [CLP-forskrift](#)
- Stor variasjon mellom enhetene i det systematiske arbeidet med å holde stoffkartoteket oppdatert (ECO-online)

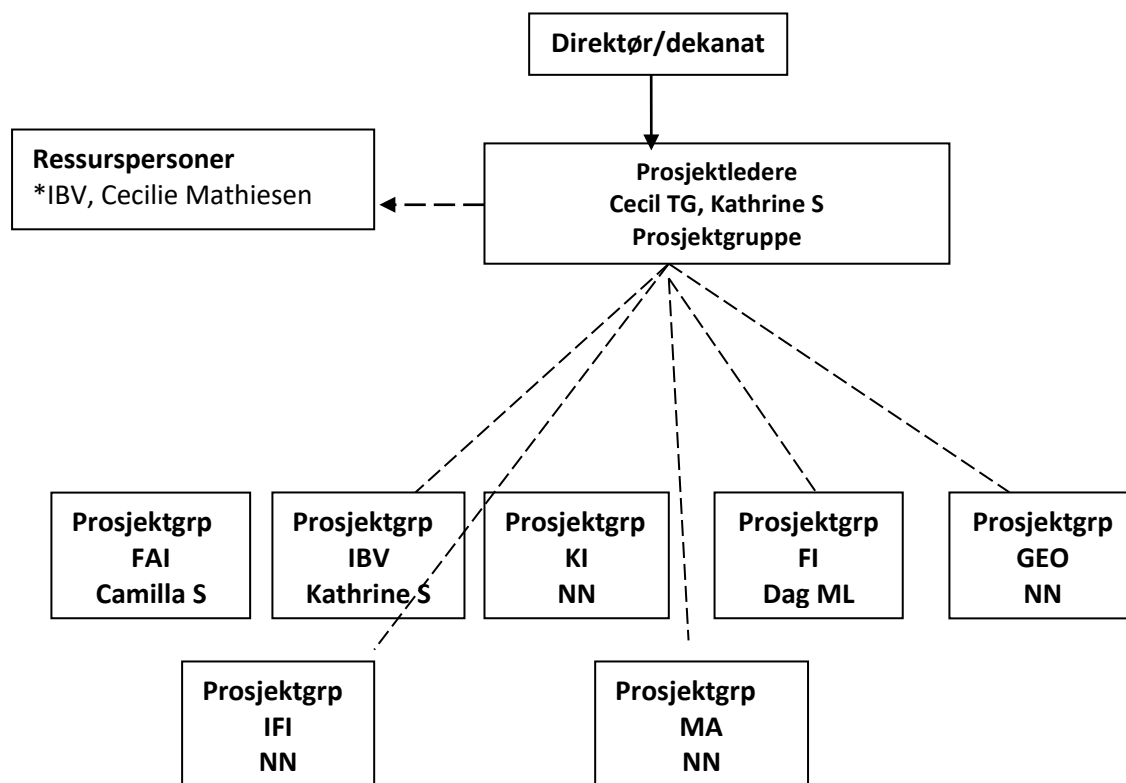
Hovedmål

Å ha risiko under kontroll slik at ansatte og studenter ikke blir syke eller skadet av farlige kjemikalier, stoff-blandinger og biologiske materiale.¹

Organisering

Figur 1 viser organisering av arbeidet med å gjennomføre og følge opp kjemikaliestyings-prosjektet ved MN fakultetet.

Prosjektgruppens rolle er å lede arbeidet lokalt og følge opp at arbeidet gjennomføres på enhetene i samarbeid med lokal ledelse. Lokale prosjektgruppeledere rapporterer tilbake til MNs prosjektleder i henhold til avtalt fremdriftsplan.

¹ På UiO skal alle kjemikalier og biologiske faktorer registreres i stoffkartoteket, om ikke annet er avklart. Lovverket sier at alle farlige kjemikalier og biologiske faktorer skal registreres i kartoteket.

Organisering

Prosjektgruppen består av personer fra følgende enheter:

Farmasøytisk institutt (FAI)
Institutt for biovitenskap (IBV)
Kjemisk institutt (KI)
Institutt for geofag (IG)
Matematisk institutt (MA)
Institutt for informatikk (IFI)
Fysisk institutt (FI)

Ressursperson:

Cecilie Mathiesen, IBV, ECO online superbruker

Prosjektledere:

Cecil Tidemand Grosch, HMS-k ved MN fakultetet
Kathrine Schou, HMS-k ved IBV

Prosjektets mandat Se sentral prosjektbeskrivelse i vedlegg 1.

Suksesskriterier

- Bred involvering (fra ledelsen, laboratorie-ingeniører, forskningsgrupper og verneombud)
- Inneha nødvendig kompetanse og kjennskap til ECO-online
- At status i stoffkartoteket alltid inngår som tema på vernerunden
- At det utvikles en kultur ved enheten som søker å skape orden og oversikt
- At leverandører tilbyr datablad i ECO+ (alle datablad med produktnummer må samsvare med lagret produkt)
- Måleindikatorer etableres for å vise utviklingstrender (antall og alder datablader)
  - o Som fremlegges LAMU og gjennomgås med ledelsen

Prosjekt-leveranse (mål)

Datablad skal være i henhold til CLP, fortrinnsvis foreligge i versjon ECO+ for automatisk oppdatering i fremtiden. Måloppnåelse rapporteres som:

- Alder på datablad
- Antall utgåtte datablader

Kjemikalier der man ikke har et relevant datablad, skal primært kastes. For kjemikalier av spesiell verdi kan det foretas en kost/nytte vurdering slik som:

- Avhende gamle kjemikalier mot pris på innkjøp av nytt.
- En kostnad på kr 2.000 – 2.500 for å lage nytt datablad for hvert kjemikalie.
- Kostnader i merarbeid i form av oppdateringer for revisjoner i REACH.

Kostnader knyttet til avhending av kjemikalier vil fra 1.1.2022 bli belastet enhetene. Et oppdatert stoffkartoteket er en forutsetning for videre arbeid med risikovurderte arbeidsprosedyrer og substitusjonsvurderinger.

Avgrensinger av prosjektet

Prosjektet for 2021 foreslås avgrenset til å omfatte opprydding i ECO-online og avhending av kjemikalier.

Med sentral ambisjon om at ingen datablad skal være eldre enn 3 år forutsetter dette at kjemikalie-leverandører tilbyr datablad i ECO+. Dette er ikke realistisk på nåværende tidspunkt. Dette utdypes i vedlegg 2.

Det er kvaliteten på dagens stoffkartotek med det antall datablad som er registrert i arkivet (ECO-online) som bestemmer arbeidsmengden. Arbeidsmengden vil variere mellom enhetene. Ressurser som må avsettes tilpasses for hver enkelt enhet. Mens Farmasi har 7 532 datablad, der de aller fleste foreligger i ECO+ og kun 33 av disse er utgåtte, har Kjemi 16 127 datablad hvor 2 951 står som utgåtte, se Tabell 3 i vedlegg 2. Her foreligger de fleste datablad som forkortet versjon 9650 - 59. For de fleste instituttene vil prosjektet innebære et mindre skippertak, grunnet størrelse og status på stoffkartoteket. Størst utfordring ser vi er på FI og KI. Dette utdypes ytterligere i vedlegg 2.

Instituttene vil derfor kunne sjekkes ut av prosjektet etterhvert som målsettingen er oppnådd, og man vil gå over til normal drift.

Det vil legges til rette for at ressurs-personer bidrar med råd og veiledning til nødvendig kompetanseheving på tvers av instituttene.

Fremdriftsplan – en skisse

- Godkjenning av prosjektbeskrivelse for MN fakultetet
- Etablering av prosjektgrupper lokalt (avklare roller og ansvar i gruppen)
- Rapport fra ECO-online tas ut for alle enheter og danner grunnlagt for oppstart av arbeidet
- Prosjektgruppen utarbeider en skisse til prosess for arbeid som godkjennes av lokal enhet som forslagsvis kan være følgende:

Leveranser	Beskrivelse	Ansvarlig	Frist
Struktur og arbeidsoppgaver	Hver lokasjon må ha en ansvarlig for oppdatering av datablad og lagerbeholdning	Seksjonsledere/ Instituttleder	2021
Rydde i kjemikalie-beholdningen	Kjemikalier skal ha merking iht CLP-REACH og ha et oppdatert datablad	ECO-online ansvarlig	2021
Ingen datablad skal være utgått eller være eldre enn 2012.	Ingen datablad skal være eldre enn 2012 eller være utgåtte datablad. Alle må være iht CLP. Forutsetning er at kjemikalie på lab har artikkelnummer som datablad	ECO-online ansvarlig	2021
Mål arbeidspakke 1	Rapporter fra ECO online legges fram for å redegjøre for fremdriften i ledermøter, i LAMU og ledelsen på MN	ECO-online ansvarlig/lokale prosjektledere	2021
Mål arbeidspakke 2	Overføring til ECO Plus for automatisk oppdatering	ECO-online ansvarlig/lokale prosjektledere	2021
Mål arbeidspakke 3	Ingen eldre enn 2015	ECO-online ansvarlig/ lokal prosjektledere/	2022-23

Prosjektets mandat: Se sentral prosjektbeskrivelse, se vedlegg 1.

Tidsplan: 4.3.2021 - 31.12.2021

Milepælsplan

Tidspunkt	Milepæl
04.03.2021	Prosjektbeskrivelse godkjent av fakultetsledelsen
16.03.2021	Prosjektgruppe etableres
22.03.2021	Prosjektet legges frem for Styret ved MN fakultetet
02.04.2021	Prosjektgruppemøter hver 3. uke for å sjekke ut fremdriften lokalt.
21.04.2021	<i>Fremdrift av prosjektet legges frem for ledelsen MN-LAMU møtet vår 2021 og i andre relevante fora</i>
20.10.2021	<i>Rapport fra status i prosjekt legges frem i MN-LAMU møtet høst 2021.</i>
01.12.2021	MN-fakultetet følger opp at status i ECO-online legges frem i de årlige møtet med ledelsen ved enhetene (Prosedyre for ledelsens gjennomgåelse)

Kostnader

Ekstern foredragsholder (forslagsvis OUS?)

Befaring til laboratorium med gode rutiner og gode oversikter

Det er viktig at vi ved UiO har trygge og sikre laboratorier/arbeidsplasser. Vi er en stor arbeidsgiver og har en kjerne av egne ansatte i tillegg til en rekke studenter og forskere som ikke alltid utfører standardiserte arbeidsoppgaver.

Det er lovpålagt at alle virksomheter skal ha et arkiv over sikkerhetsdatablad (SDS) for alle kjemiske produkter de benytter. Disse SDS-ene skal være lett tilgjengelige for alle som benytter produktene, og de bør ikke være eldre enn tre år. Ved UiO benytter vi EcoOnline som stoffregister.

En del kjemiske produkter kan ha helseskadelige, miljøskadelige og brann- og eksplosjonsfarlige effekter. I vår virksomhet bruker mange unge i reproduktiv og fertil alder et stort antall kjemiske produkter. De er spesielt sårbare for eksponering av kjemiske produkter som over tid kan være kreftfremkallende reproduksjonsskadelige, ha effekt på fertiliteten/kjønnseller hos begge kjønn, ha mutagene effekter mm.

Det er god økonomi i god kjemikaliestyling. Større volum av færre produkter vil gi rom for vesentlig bedre innkjøpsavtaler. Det er også betydelig mindre tidkrevende å holde ved like et register med færre SDS-er. Den økonomiske gevinsten ved rimeligere anskaffelseskostnader blir en gevinst for den enkelte enhet, noe som bør være svært motiverende i en tid med stadig fokus på budsjettkutt.

Det er negativt for vårt omdømme om vi ikke kan identifisere og håndtere produkter som kan ha negative effekter helse, miljø og sikkerhet.

Det er ikke ofte reduserte kostnader fremmer et sikrere arbeidsmiljø.

HMSB og BHT kan gir råd og veiledning til dette arbeidet.

Forventninger til din enhet

Fokus på kjemikaliestyling er behandlet i ledelsen ved UiO, rektor og universitetsdirektør, UiO AMU og vernetjenesten, og det forventes at dette får økt oppmerksomhet.

Ledelsen må motivere til aktiv kjemikaliestyling i enheten og etterspørre framdrift på ryddeprosessen. HMSB har etablert to indikatorer som vil publiseres halvårlig. Det er en indikator som viser alder på SDS-ene. Den andre indikatoren viser antall SDS som er registret i EcoOnline med forenklet innlegging. Dette innebærer at vi ikke kan søke på iboende farer ved bruk av produktene. Videre bør det gjøres en risikovurdering når SDS-ene registreres i stoffkartoteket.

Indikatorer for kjemikaliestyling bør regelmessig være tema i LAMU. Her bør det legges fram indikatorer som viser utviklingstrender. I tillegg til de overstående indikatorene anbefaler vi at det rapporteres på antall produkter som er tatt ut av, og nye som er tatt i bruk. Videre er det viktig at antall CMR-stoffer (kreftfremkallende, mutagene og reproduksjonsskadelige stoffer) som enda ikke er byttet ut med mindre farlige stoffer er et viktig tema.

Det er viktig at det kontinuerlig stimuleres til «Rydd og kast kampanjer», det er ikke alt som er kjekt å ha! Gjennomgang av kjemikalier skal inngå som fast tema ved vernerunder.

Innkjøpsordninger ved aktiv bruk av rammeavtaler synliggjør den økonomiske gevinsten. Det kan bli krevende å etablere avtaler som dekker hele UiO i denne fasen, men dette bør være målet på sikt.

Å holde orden i stoffregisteret er «husarbeid», og bør være en naturlig del av vår virksomhet. Dersom dette ender opp som skippertak får vi dårlig kvalitet på vårt stoffregister og brukerne stoler ikke på innholdet. Vi ser at det innen alle fakultet/museer er stor variasjon i kvaliteten på databasen: Dette viser at det er fullt mulig å sikre en god kvalitet. Dette handler om at vi får til det vil og synes er viktig.

Det er et forskriftskrav at vi skal drive systematisk substitusjon som innebærer at vi skal benytte de minst helse- og miljøskadelige produktene der dette er praktisk mulig. Skal vi lykkes med dette arbeidet er vi avhengige av kvalitet på SDS-ene i databasen vår.

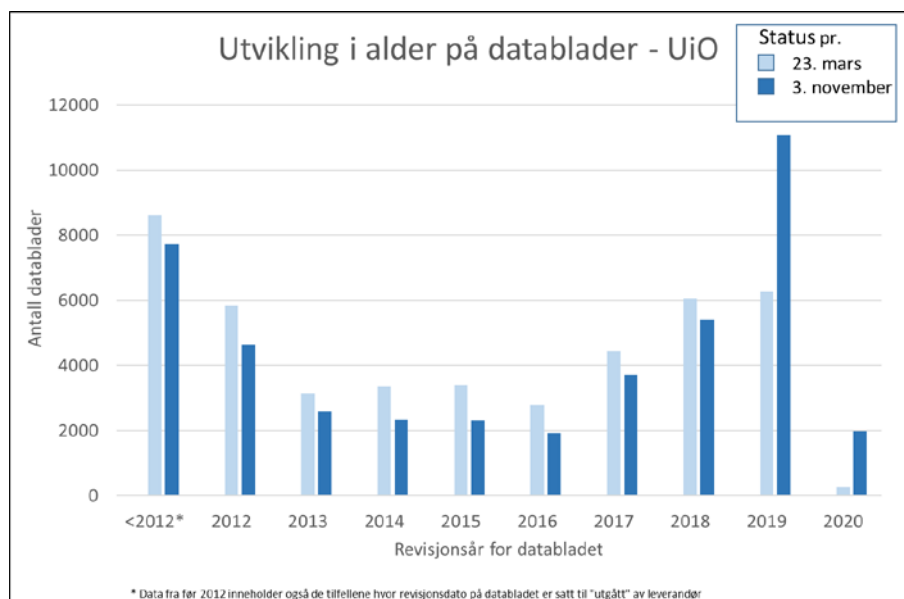
Status stoffkartotek

Alle virksomheter som håndterer kjemikalier er lovpålagt å ha et stoffkartotek med sikkerhetsdatablader for alle merkepliktige (det krav til SDS for alle kjemikalier) kjemikalier som er i

bruk. Databladene må være oppdaterte. UiOs stoffkartotek inneholder nesten 45000 datablader.

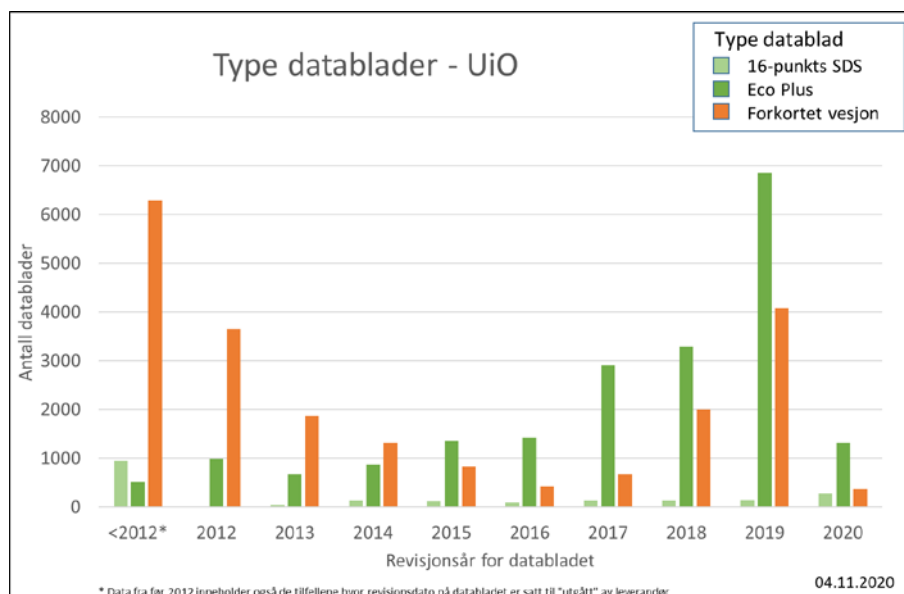
I denne rapporten er det tatt ut statistikk fra stoffkartoteket EcoOnline for de største enhetene som har kjemikalier. Enheter med svært få kjemikalier er utelatt.

Den første grafen viser hvordan aldersfordelingen på

databladene ved UiO har endret seg de siste 6 månedene. Mange tusen datablader har blitt oppdatert.

Data fra før 2012 inneholder også noen datablader som kan være nyere, men som har blitt satt til utgått av leverandør. Disse databladene må uansett gjennomgå med tanke på kvalitet.

For at databladene i stoffkartoteket skal kunne brukes til å få oversikt over helse- eller miljøfare må de inneholde nok informasjon. Datablader som er «16-punkts SDS» eller «Eco Plus» har god nok kvalitet og er i tråd med forskriftskrav.

Datablader som er «Forkortet versjon» er ikke gode nok.

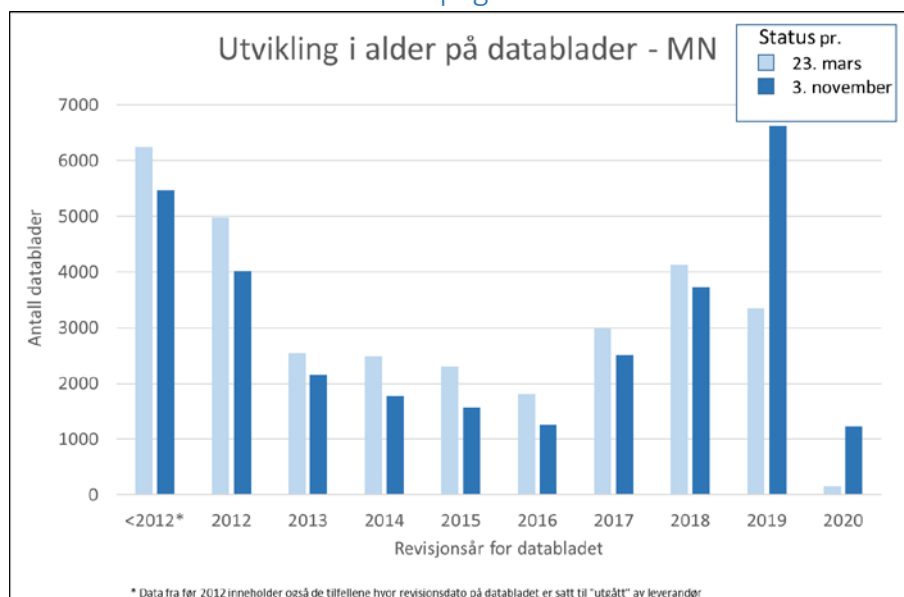
Grafen viser at det er en større andel av de eldste databladene som ikke holder god nok kvalitet, men det er også en del helt ferske datablader som ikke holder mål.

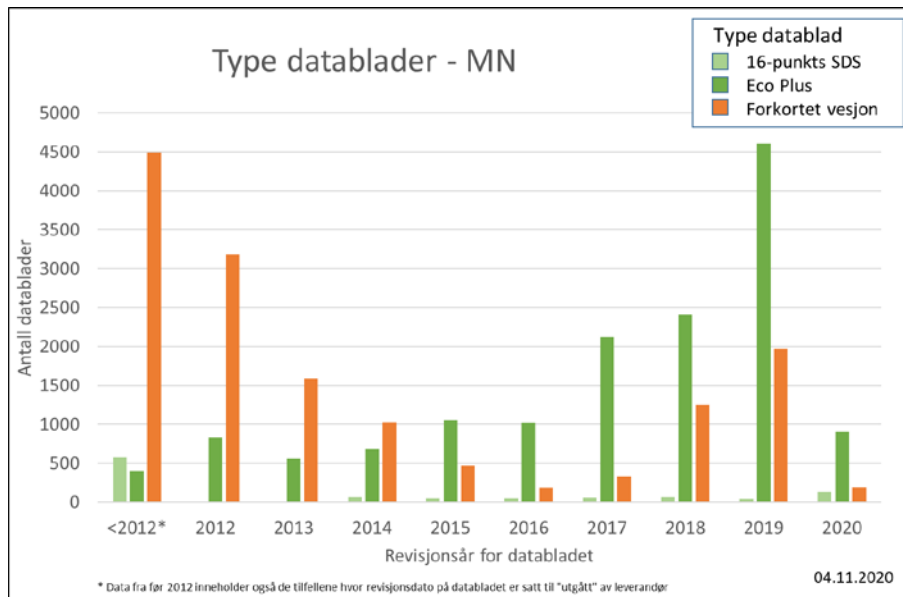
UiO har en rammeavtale med et firma (KIWA) som kan utarbeide datablader av god kvalitet der det ikke er mulig å oppdrive gode datablader på annet vis. Det er produsenten i Norge eller importøren som er ansvarlig for utarbeidelse av datablad. Kjøper vi selv direkte fra utlandet er vi selv å regne som importør. Videre finner vi en del produkter ved UiO som produsent/importør har slutte å markedsføre. Dersom vi fremdeles benytter disse produktene er vi selv ansvarlig for oppdatering av SDS-ene.

Ser vi på de tilsvarende grafene for MatNat er det behov for en oppgradering av stoffregisteret ved enkelte enheter. Det er en høy andel av SDS-en som er ikke er oppdatert og som er registret forenklet. HMSB og BHT kan gi råd i prosessen med en nødvendig heving av kvaliteten på stoffregisteret i EcoOnline.

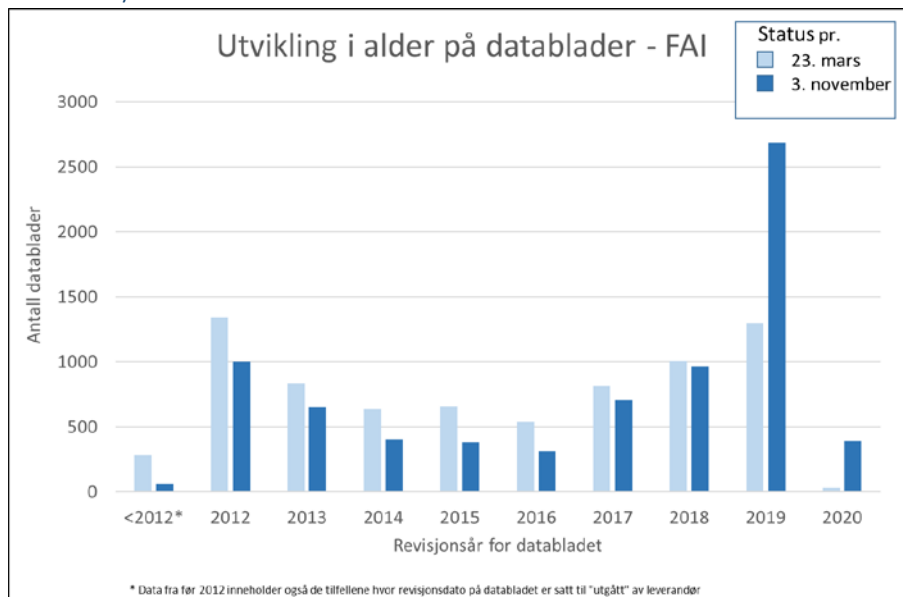
Det veldig gledelig å se at IBV og FAI er blant de beste enhetene ved UiO. Her gjøres det en veldig god jobb, og de har åpenbart benyttet tiden med hjemmekontor godt.

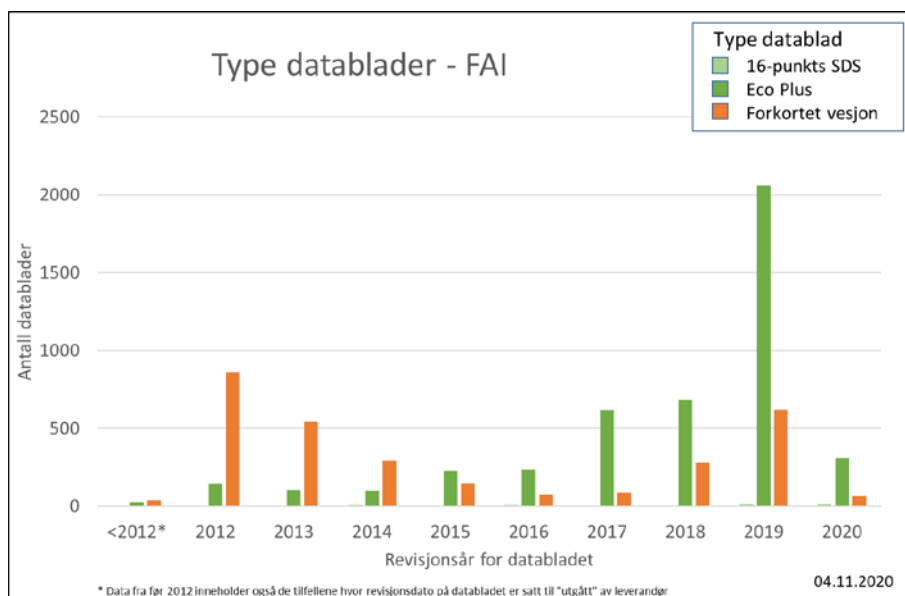
Det matematisk- naturvitenskaplige fakultet

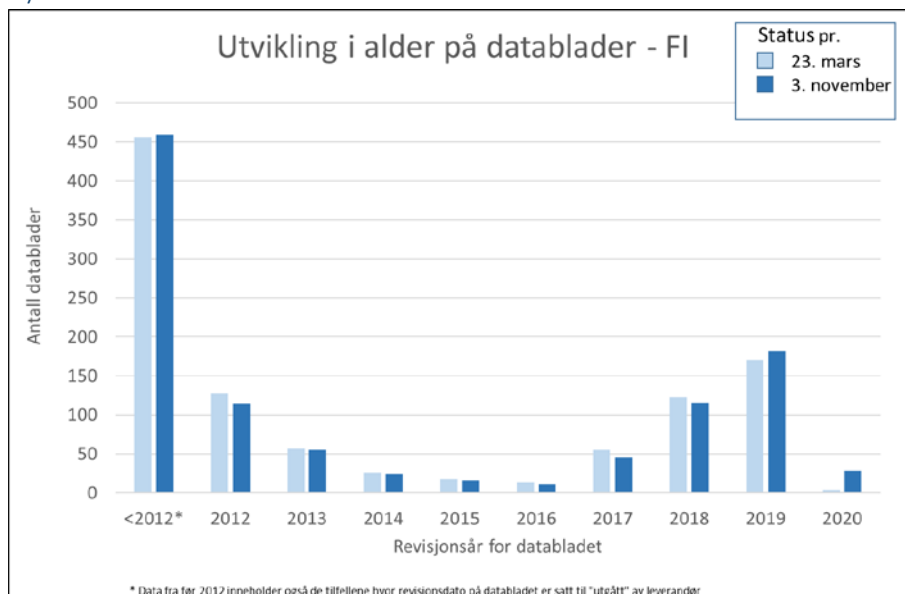

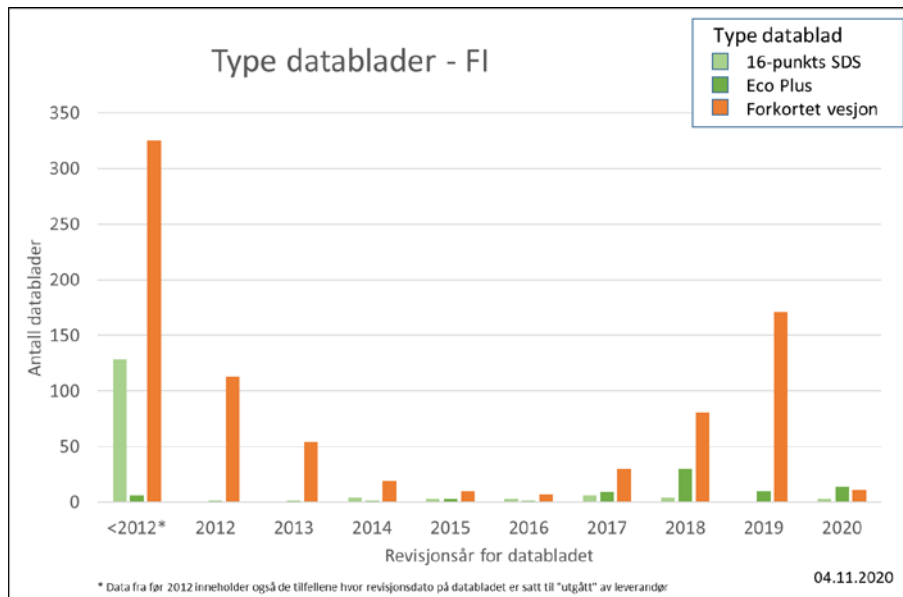
Farmasøytisk institutt

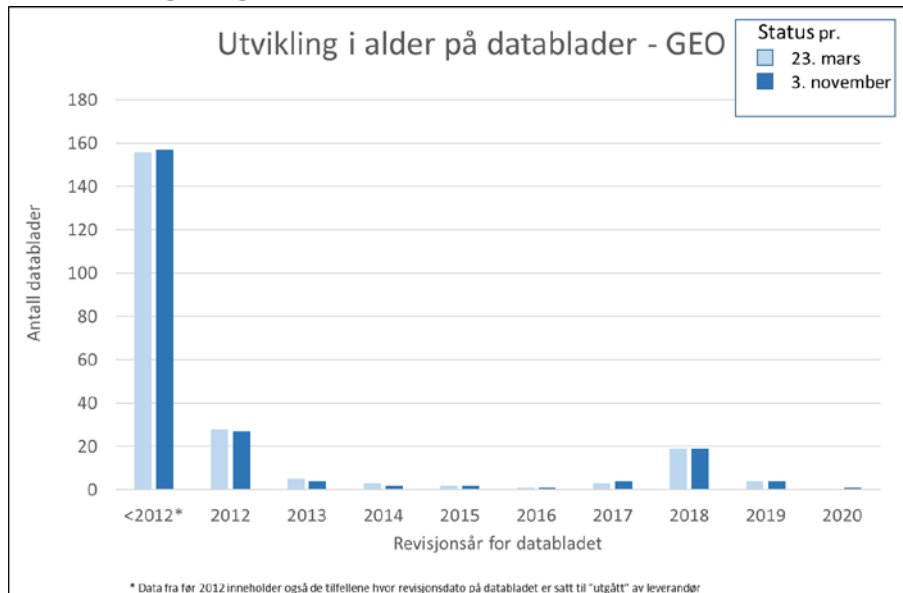

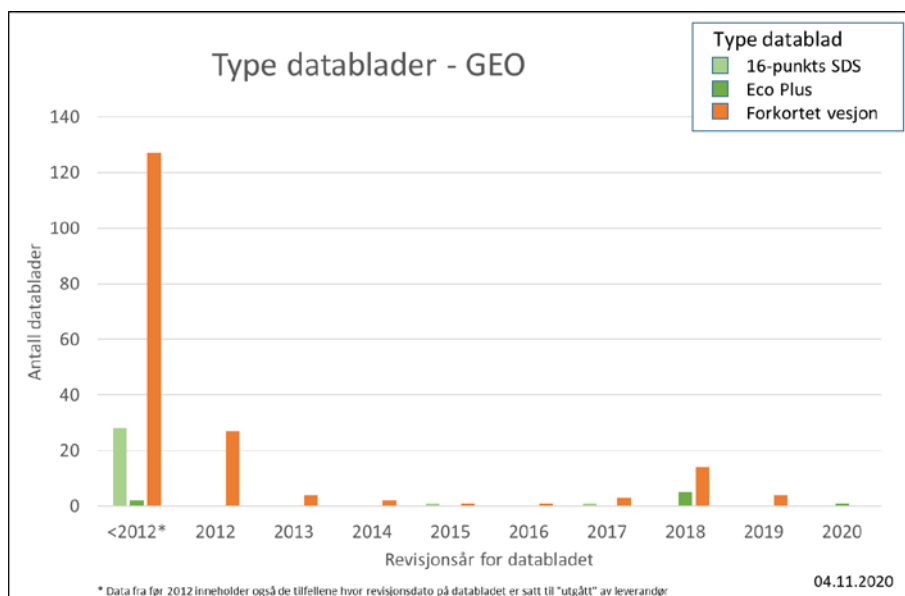
Fysisk institutt

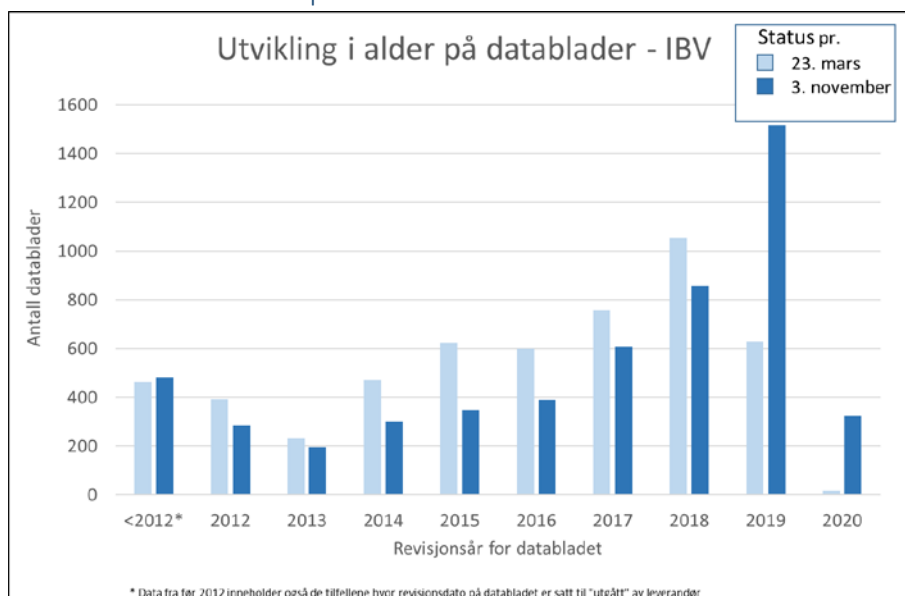

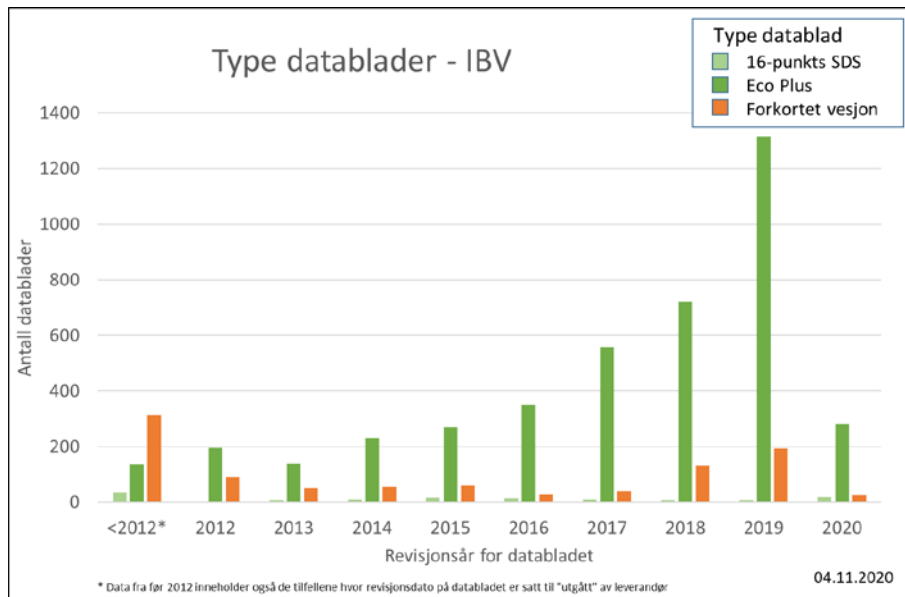
Institutt for geofag

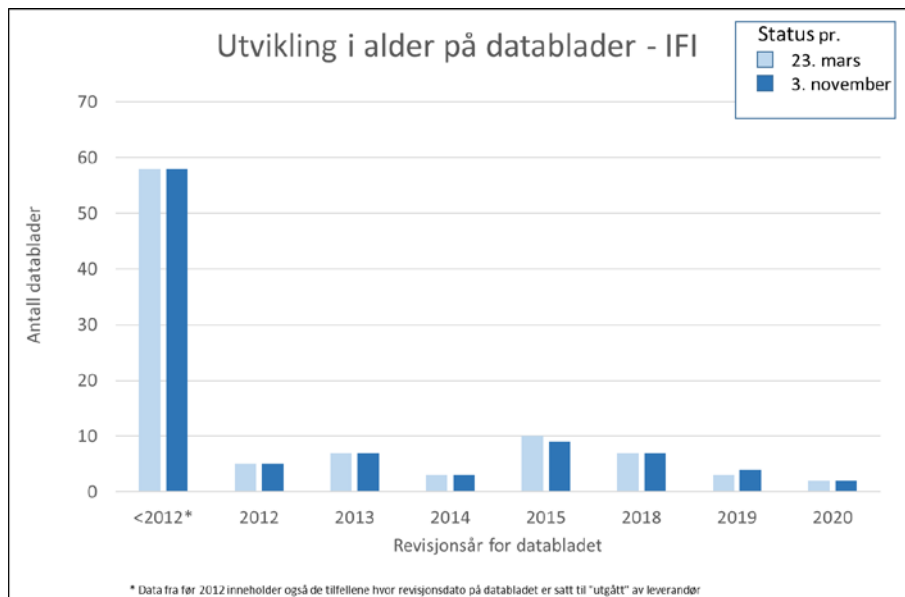

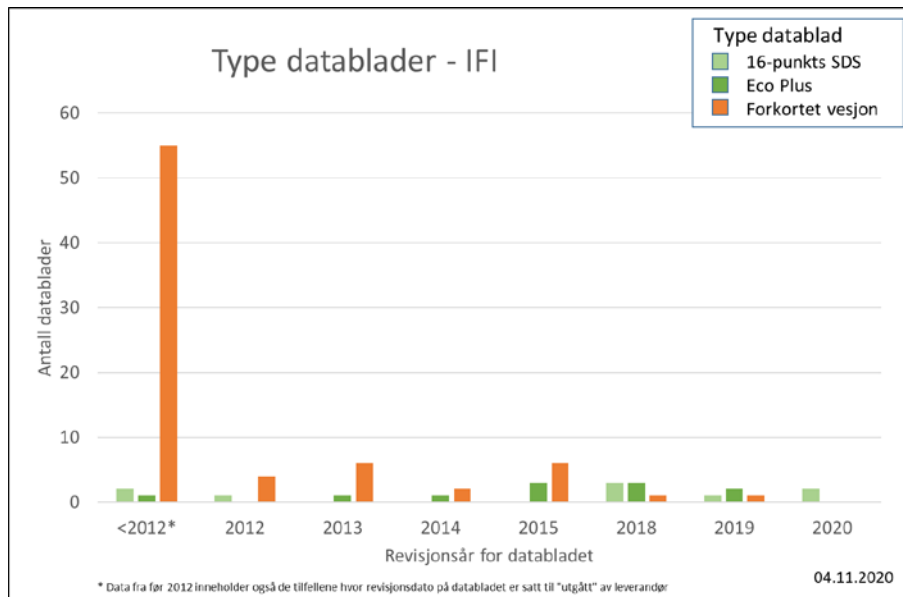
Institutt for biovitenskap

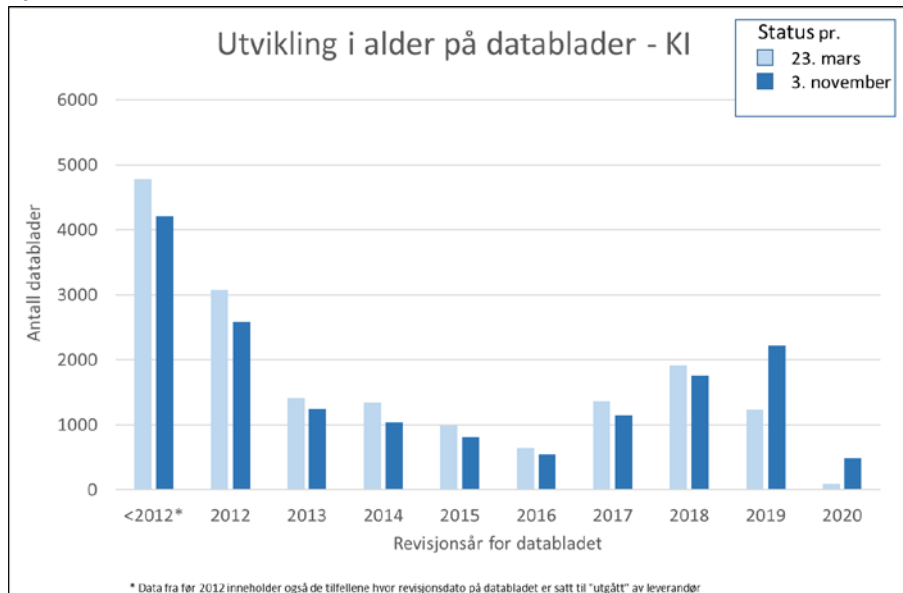

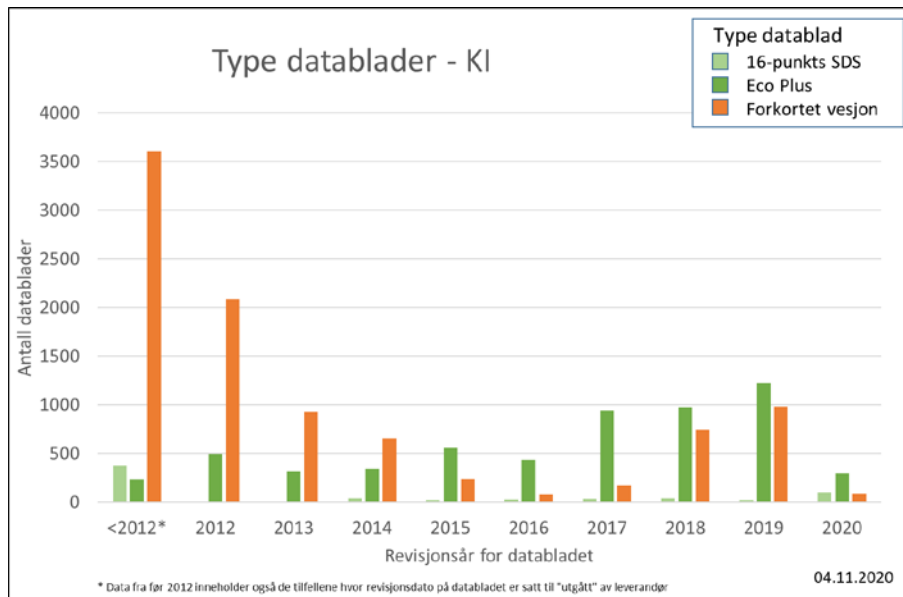
Institutt for informatikk

Kjemisk institutt

Matematisk institutt

